

Wet tijdelijk huisverbod, perspectief van de rechtsbijstandsverlener

Als een huisverbod wordt opgelegd op grond van de Wet tijdelijk huisverbod, mag de uithuisgeplaatste maximaal vier weken niet meer in zijn woning komen, geen contact meer hebben met de achterblijvers, moet hij zijn alternatieve verblijfplaats opgeven en zijn sleutels inleveren. Overtreding van het opgelegde huisverbod is een strafbaar feit, waarop voorlopige hechtenis kan worden toegepast. Alleen bepaalde feiten en omstandigheden mogen in de beoordeling worden betrokken. Er wordt geklaagd over het kennisniveau van de ingeschakelde (straf)piketadvocaten. Op de procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, waarop in de Wth enkele uitzonderingen worden gemaakt. Er kan beroep worden ingesteld tegen de beschikking en er kan om het treffen van voorlopige voorzieningen worden verzocht bij de rechtbank. De Raad voor Rechtsbijstand heeft voor elke fase van de procedure speciale formulieren ontwikkeld. Als een huisverbod is vernietigd, kan aanspraak gemaakt worden op vergoeding van materiële en immateriële schade. De manier waarop rechtsbijstand is geregeld, is voor verbetering vatbaar.

Per 1 januari 2009 is de Wet tijdelijk huisverbod (Wth) in werking getreden. Als iemand ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van een of meer personen die met hem in de woning wonen, kan de burgemeester bepalen dat deze persoon voorlopig niet meer naar zijn huis mag terugkeren. Als iemand een huisverbod krijgt opgelegd, kan de (straf)piketadvocaat, die dan dienst heeft, geïnformeerd worden om rechtsbijstand te verlenen. Er wordt wel kritiek uitgeoefend op de advocatuur dat de (straf)advocaten die de piketdiensten draaien, onvoldoende op de hoogte zijn van het toepasselijke bestuursrecht.¹ Met dit artikel poog ik daar verandering in te brengen. Zie ook 'Rechterlijke toets huisverbod niet nodig'² en L.J.J. Rogier, 'De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de Wet tijdelijk huisverbod'.³

Ik geef hieronder vanuit het perspectief van de rechtsbijstandsverlener een uitleg over het huisverbod, een overzicht van de stand van zaken en enkele praktische tips, die de voorbereiding moeten vergemakkelijken en de voorbereidingstijd bij een dergelijke piketmelding moet verkorten. Ook hier geldt immers: een goed begin is het halve werk. Omdat de hoogste nationale rechter de (uitvoering van de) wet niet in strijd acht met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, zal ik daarop niet ingaan.

1 Doel en strekking huisverbod

Doel van het huisverbod is om hulpverlening op gang te krijgen ten behoeve van de leden van het gezin, om herhaling te voorkomen en het geweld te stoppen.⁴

1 Zie brief Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 14 februari 2011 aan de Eerste Kamer (nummer 30 657 N, vergaderjaar 2010/2011).

2 *Advocatenblad* 1 (2011).

3 *Trema* 4 (2012).

4 Rechtbank Maastricht oordeelde op 4 oktober 2011 (LJN BT6530), dat het enkel op gang brengen van hulpverlening onvoldoende is om een huisverbod te laten voortduren.

In artikel 1 sub b Wth is bepaald dat een huisverbod inhoudt:

- een last tot het onmiddellijk verlaten van een bepaalde woning; en
- een verbod tot het betreden van, zich ophouden bij of aanwezig zijn in die woning; en
- een verbod om contact op te nemen met degenen die met de persoon tot wie de beschikking is gericht in dezelfde woning wonen of daarin anders dan incidenteel verblijven.

2 Verblijfplaats

Op grond van artikel 2 lid 6 Wth moet de uithuisgeplaatste opgeven waar hij te bereiken is.

3 Huissleutels inleveren

Bij het opleggen van het huisverbod wordt van de pleger gevorderd de huissleutel(s) in te leveren (art. 4 lid 2 Wth). Voldoet hij niet aan de vordering, dan zou hij vervolgd kunnen worden voor overtreding van artikel 184 Sr. De politie is bevoegd de pleger aan zijn kleding te onderzoeken om hem de sleutels te ontnemen. De sleutels worden bewaard op het politiebureau.⁵ Na beëindiging van het huisverbod dienen de sleutels in principe aan de uithuisgeplaatste te worden teruggegeven, immers hij is de eigenaar van de sleutels.

4 Overtreding huisverbod

Overtreding van het opgelegde huisverbod levert een overtreding van artikel 11 Wth op. De strafbedreiging is maximaal 2 jaar gevangenisstraf, een taakstraf of een geldboete van de 4e categorie.

Voorlopige hechtenis is ex artikel 67 lid 1 sub c Sv toegestaan op verdenking van overtreding van het huisverbod. Inverzekeringstelling is dus ook mogelijk.

Uit onderzoek blijkt dat in circa 30% van de gevallen het tot een overtreding van het huisverbod komt, terwijl maar in 11% van de gevallen door de politie ter zake proces-verbaal wordt opgemaakt.⁶

5 Bekendmaking besluit

In principe dient een huisverbod op schrift te worden gesteld, maar in artikel 2 lid 7 Wth is geregeld dat als de

situatie dermate spoedeisend is, het huisverbod ook mondeling kan worden meegedeeld. Wat 'dermate spoedeisend' is, is niet duidelijk. Het komt in ieder geval de duidelijkheid van de uithuisgeplaatste ten goede als het huisverbod direct op papier wordt gezet.

Een besluit treedt in werking nadat het bekend is gemaakt. Dat betekent in dit geval: aan de uithuisgeplaatste is overhandigd of medegedeeld. In de meeste gevallen zal het opleggen van een huisverbod geen probleem zijn, daar de uithuisgeplaatste als gevolg van het strafrechtelijke traject waarschijnlijk op het politiebureau zal verblijven. In artikel 2 lid 7 Wth is bepaald dat bekendmaking van het besluit ook kan geschieden door nederlegging van het huisverbod ter gemeentesecretarie, als de verblijfplaats van de uithuisgeplaatste niet bekend is. Dit laatste kan zich makkelijk voordoen bij eventuele verlenging van het huisverbod. Indien zich een gemachtigde heeft gesteld voor de uithuisgeplaatste, dient communicatie in principe via de gemachtigde te verlopen.⁷

In een geval waarbij de beslissing tot verlenging niet was neergelegd bij de secretarie en de burgemeester ook niet telefonisch had geïnformeerd of de uithuisgeplaatste een gemachtigde had, maar alleen telefonisch mededeelde dat het huisverbod was verlengd, oordeelde de ABRvS dat de verlenging van het huisverbod nog niet bekend was gemaakt, dus ook nog niet in werking was getreden, als gevolg waarvan de beroepstermijn later inging.⁸ Deze onregelmatigheid met betrekking tot de bekendmaking leidt niet tot vernietiging van het besluit zelf.

Dat het besluit tot verlenging niet op de juiste wijze bekend is gemaakt aan de uithuisgeplaatste, zal ook consequenties moeten hebben voor eventuele vervolging van degene die het (nog niet geldende en/of verlengde) huisverbod overtreedt. Waar het huisverbod nog niet geldig is, of niet is verlengd, kan overtreding van artikel 11 Wth immers niet plaatsvinden.

6 Beschikking huisverbod

Het eerste tijdelijk huisverbod duurt maximaal tien dagen (art. 2 lid 1 Wth).

Het wettelijke criterium om het huisverbod op te leggen is te vinden in artikel 2 Wth:

'uit feiten of omstandigheden moet blijken, dat de aanwezigheid van betrokkene in de woning ernstig en onmiddellijk gevaar

5 Ook al, blijkt uit een forum op www.huisverbod.nl, heeft menig politieagent daar niet veel zin in.

6 Brief Minister van Veiligheid en Justitie aan de Eerste Kamer d.d. 14 februari 2011 (nr. 30 657 N), waarin hij verslag doet van de 'Procevaluatie Wet tijdelijk huisverbod'.

7 ABRvS 26 maart 2008, nr. 200705258/1.

8 ABRvS 21 september 2011, nrs. 201101574/1/H3 en 201102016/1/H3.

oplevert voor de veiligheid van één of meer personen die met hem in de woning wonen of daarin anders dan incidenteel verblijven of dat op grond van feiten of omstandigheden een ernstig vermoeden van dit gevaar bestaat. Voldoende is dat aannemelijk is dat die feiten en omstandigheden voor de in het besluit genoemde personen een ernstig en onmiddellijk gevaar dan wel een ernstig vermoeden van een dergelijk gevaar opleveren.⁹

De feiten en omstandigheden als bedoeld in artikel 2 Wth staan vermeld in de bijlage bij artikel 2 lid 1 Besluit tijdelijk huisverbod en het op basis daarvan opgestelde Risico-taxatie instrument Huiselijk Geweld (RiHG), waarover hieronder meer.

Het besluit tot oplegging van een huisverbod wordt door de burgemeester of door een gemandateerde¹⁰ hulpofficier van justitie genomen.

7 Beschikking verlenging huisverbod

Het huisverbod kan ex artikel 9 Wth worden verlengd tot maximaal vier weken. Deze termijn is inclusief de eerste tien dagen. Het wettelijk criterium voor verlenging van het huisverbod is te vinden in artikel 9 Wth: de dreiging van het gevaar of het ernstige vermoeden daarvan duurt voort.

Het besluit tot verlenging en beëindiging van het huisverbod wordt genomen door de burgemeester en kan niet worden gemandateerd.

8 Algemene wet bestuursrecht

Op de beslissing tot het wel of niet opleggen en/of verlengen van een huisverbod is de Algemene wet bestuursrecht (verder Awb) van toepassing. In afwijking van de Awb kan tegen het wel of niet opleggen van een huisverbod geen bezwaarschrift worden ingediend.¹¹ Er kan door de belanghebbende(n)¹² tegen de beslissing om wel of geen huisverbod op te leggen wel een beroepschrift en een verzoek tot het trefpen van voorlopige voorzieningen worden ingediend bij de rechtbank. Materieel zijn de voor dit onderwerp belangrijkste bepalingen van de Awb:

- artikel 3:2 Awb: een besluit moet zorgvuldig worden voorbereid;
- artikel 3:3 Awb verbiedt het bestuursorgaan de gegeven bevoegdheid te gebruiken voor een ander doel (verbod van détournement de pouvoir);

⁹ ABRvS 28 maart 2012, LJN BW0146.

¹⁰ Uit eerdergenoemd voorbeeld-mandaatbesluit blijkt dat er sprake is van óf ondertekeningsmandaat (de hulpofficier van justitie overlegt met de burgemeester voordat een huisverbod wordt opgelegd), óf 'vol' mandaat (waarbij de hulpofficier van justitie de beslissing neemt en vervolgens de burgemeester informeert over het opgelegde huisverbod).

¹¹ Art. 6 lid 1 Wth.

¹² De pleger van het huiselijk geweld, maar ook het slachtoffer en/of het kind of de kinderen. Zie bijvoorbeeld Rechtbank Den Haag 1 maart 2011, LJN BP7832.

- artikel 3:4 Awb: de belangen van betrokkenen moeten worden gewogen in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen;
- artikel 3:9 Awb: het bestuursorgaan dat gebruik maakt van een adviseur, is gehouden te onderzoeken of het onderzoek door de adviseur op zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden;
- een besluit moet volgens artikel 3:46 Awb deugdelijk gemotiveerd zijn en die motivering moet (art. 3:47 Awb) in het besluit zijn opgenomen;
- artikel 4:8 Awb schrijft voor dat een betrokkene gehoord moet worden over een beschikking waartegen hij naar verwachting bedenkingen zal hebben. Het horen kan naar keuze van betrokkene schriftelijk of mondeling plaatsvinden, stelt artikel 4:9 Awb. Het horen kan dus ook telefonisch plaatsvinden, mits met toestemming van betrokkene. Of die toestemming ook telkens gevraagd wordt is niet duidelijk.¹³ Het horen kan achterwege blijven volgens artikel 4:11 Awb als betrokkene eerder in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen en zich nadien geen nieuwe feiten of omstandigheden hebben voorgedaan.

9 Verzoek voorlopige voorzieningen

Een verzoek voorlopige voorzieningen is ontvankelijk als er een bodemprocedure aanhangig is gemaakt (d.w.z als beroep is ingesteld).¹⁴ Het indienen van een verzoek voorlopige voorzieningen en een beroepschrift kan op dezelfde dag en zelfs tegelijkertijd gebeuren. Indienen per fax levert het voordeel op dat kan worden aangetoond op welk tijdstip het verzoek is ingediend.

In voorlopige voorzieningen kan om (tijdelijke) schorsing van het huisverbod verzocht worden, bijvoorbeeld om gedurende een bepaalde tijdsperiode enkele noodzakelijke goederen voor persoonlijk gebruik of voor het werk/beroep uit de woning te halen.

Er is volgens artikel 6 lid 4 Wth geen griffierecht verschuldigd.

Voorlopige voorzieningen wordt binnen drie dagen behandeld op zitting.

De bestuursrechter doet direct, dan wel binnen 24 uur na de zitting uitspraak.¹⁵ De bestuursrechter kan met toepassing van 'kortsluiting' na de zitting ter zake de voorlopige voorzie-

¹³ Brief van Minister van Veiligheid en Justitie d.d. 29 oktober 2010, nr. 30 657M vergaderjaar 2010/2011 aan de Eerste Kamer, waarin hij verslag doet van het onderzoek 'Rechtsbescherming van uithuisgeplaatsten, een verkennend onderzoek'.

¹⁴ Art. 8:81 Awb.

¹⁵ Art. 6 lid 2 sub b Wth.

ningen in de bodemprocedure onmiddellijk uitspraak doen op grond van artikel 8:86 Awb, als nader onderzoek naar zijn mening redelijkerwijs niet kan bijdragen aan de beoordeling van de zaak. Wees daar op bedacht. De procedure is dan ineens afgelopen.

Als het huisverbod is ingetrokken, dan heeft behandeling van het verzoek voorlopige voorzieningen geen belang meer en zou dat kunnen worden ingetrokken.

10 Beroepschrift

De beroepstermijn bedraagt zes weken (verzendtheorie).

Er is geen griffierecht verschuldigd op grond van artikel 6 lid 4 Wth.

Een beroepschrift kan worden ingediend door elke belanghebbende. Dat is niet alleen de uithuisgeplaatste, maar ook achterblijvende huisgenoot en/of kinderen. Als een minderjarig kind beroep wil indienen, moet de wettelijk vertegenwoordiger daar toestemming voor verlenen.

De beslissing tot oplegging van een huisverbod wordt ex tunc en marginaal getoetst

Het beroep moet gemotiveerd zijn en er moet een kopie van de bestreden beschikking worden aangehecht. In geval van eventuele gebreken moet indiener in de gelegenheid worden gesteld om het verzuim te herstellen: er kan dus een beroep op nader aan te voeren gronden worden ingediend en dat kan dan later worden aangevuld met de gronden.

Er kan (meteen) ook beroep worden ingesteld tegen de verlenging, indien het huisverbod al is verlengd. Op grond van artikel 9 lid 2 Wth wordt een ingediend beroepschrift geacht ook te zijn gericht tegen het na het indienen van het beroepschrift verlengde huisverbod.

11 Toevoeging(en)

In de verschillende fases van de procedure kan betrokkene in aanmerking komen voor toevoeging van een advocaat, zodat hij de kosten van rechtsbijstand niet (helemaal) zelf hoeft te betalen. Hieronder geef ik weer in welke fase welke toevoeging kan worden verstrekt en waar en hoe die moet worden aangevraagd of verkregen.

Piket

Als betrokkene bij de burgemeester (feitelijk de hulpofficier van justitie) aangeeft na oplegging van huisverbod een advocaat te willen raadplegen, dan wordt de dienstdoende piketadvocaat

door de hulpofficier van justitie of de burgemeester geïnformeerd.¹⁶ Volgens de kenniswijzer van de Raad voor Rechtsbijstand is de piketfase bedoeld voor het geven van advies over de verdere rechtsmiddelen. De werkzaamheden worden vergoed op basis van 1,5 punt. De werkzaamheden worden gedeclareerd met behulp van een speciaal formulier, dat moet worden opgevraagd bij de Raad voor Rechtsbijstand.¹⁷

Voorlopige voorzieningen

Voor deze fase wordt een last tot toevoeging verstrekt ten behoeve van de uithuisgeplaatste op grond van de via artikel 5 lid 2 Wth toepasselijk verklaarde artikelen in het Wetboek van Strafvordering (Sv)¹⁸. Er bestaat in de praktijk enige onduidelijkheid over wie de last aan de Raad voor Rechtsbijstand moet verstrekken; de rechtbank of de burgemeester? Op grond van artikel 5 lid 1 Wth moet de burgemeester ervoor zorgen dat, als de uithuisgeplaatste dat wenst, hij voor de duur van de voorlopige voorzieningen wordt bijgestaan door een raadsman. Volgens mij moet dat zo worden uitgelegd dat de burgemeester aan de rechtbank moet melden dat er een last tot toevoeging van de (piket)advocaat verstrekt moet worden. Duidelijk is dit echter niet. Voor de zekerheid adviseer ik een last tot toevoeging aan te vragen bij de griffie Sector Civiel, unit handel verzoekschriften & kort geding van de rechtbank. Dat is veel praktischer dan de burgemeester te vragen of hij al een melding heeft gedaan aan de rechtbank. De rechtbank geeft vervolgens de last tot toevoeging af aan de Raad voor Rechtsbijstand. Een eigen bijdrage wordt door de Raad voor Rechtsbijstand in geval van een last tot toevoeging niet opgelegd.

Beroep

Voor deze fase moet een toevoeging worden aangevraagd bij de Raad voor Rechtsbijstand, die volgens de normale procedure en criteria beoordeeld wordt. Let op dat als gevolg van de gewijzigde situatie er mogelijk ook nog een verzoek tot verlegging van het peiljaar moet worden ingediend. Ook voor de reguliere aanvraag is een speciaal formulier ontwikkeld dat u kunt vinden op de site van de Raad voor Rechtsbijstand.¹⁹

16 Uit de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de Eerste Kamer d.d. 29 oktober 2010 (nr. 30 657 M), blijkt overigens dat betrokkenen (vreemd genoeg) vaak afzien van het raadplegen van een advocaat omdat zij vaak onvoldoende inzicht hebben in de rechtsmiddelen die zij kunnen aanwenden tegen hun uithuisplaatsing en de eventuele verlenging daarvan.

17 'Dit formulier is alleen op te vragen bij uw regiokantoor, vanwege een unieke code die op elk formulier staat', meldt de site van de Raad voor Rechtsbijstand.

18 Te weten art. 38, 39, 40 leden 1 en 3 tot en met 5, 45 tot en met 48 en 51 Sv.

19 www.rvr.org/binaries/rbv-downloads/formulieren-nieuw/

12 RiHG

Ex artikel 2 Bth betreft de burgemeester in zijn besluitvorming uitsluitend de in de bijlage bij dat besluit opgenomen feiten en omstandigheden. In de bijlage zijn de items weergegeven die voorkomen op het RiHG.²⁰ Andere feiten en omstandigheden mogen niet in de beoordeling worden betrokken. Het heeft dus ook niet veel zin die andere feiten of omstandigheden als grond van beroep aan te voeren.²¹ De ABRvS heeft in haar uitspraak van 17 februari 2010 (nr. 200902749/1) overwogen dat de Wth het invullen van het RiHG niet eist en dat het RiHG slechts een hulpmiddel is ten behoeve van de te maken afweging door de burgemeester bij de beantwoording van de vraag of aan de condities van artikel 2 Wth wordt voldaan. Er mag van het RiHG worden afgeweken, dat wil zeggen dat een huisverbod niet per se opgelegd moet worden, ook al zou het RiHG positief adviseren.

Het RiHG is onderverdeeld in drie groepen:

- de eerste heeft betrekking op de pleger van het huiselijk geweld (3 items);
- de tweede heeft betrekking op het verloop van het incident (11 items); en
- de derde heeft betrekking op de achtergrond van het gezin (6 items).

Onder de feiten en omstandigheden die betrekking hebben op de pleger wordt op grond van artikel 2 lid 3 Bth mede begrepen de politiegegevens met betrekking tot deze persoon.

Als er in één groep ten minste twee items als 'hoog risico' worden gescoord, wordt in principe een huisverbod opgelegd.²² Er mag van het RiHG worden afgeweken. Als de scores volgens betrokkene niet kloppen, zal gemotiveerd verweer moeten worden gevoerd.

Uit de praktijk blijkt dat zwaar wordt geleund op het RiHG.

13 Toetsingskader

In de hoofdzaak (het beroep) toetst de voorzieningenrechter het bestreden besluit aan de hand van de voorgedragen beroepsgronden op rechtmatigheid en ambtshalve aan voorschriften van openbare orde (Rb. Haarlem 28 januari 2009, LJN BH1552).

De beslissing tot oplegging van een huisverbod wordt ex tunc en marginaal getoetst: er wordt dan beoordeeld of de burgemeester in alle redelijkheid tot zijn besluit heeft kunnen komen op basis van de toen bekende gegevens. Dit wordt een marginale toetsing genoemd.

Er vindt een zogenaamde 'volle toetsing' plaats van de beslissing tot verlenging van het huisverbod. Als het huisverbod nog geldt op het moment dat de rechter uitspraak doet, neemt de rechter op grond van artikel 6 lid 3 Wth ook nieuwe feiten en omstandigheden mee in zijn oordeel, de zogenaamd ex nunc-toetsing.²³

Van belang is of de uithuisgeplaatste inmiddels een reële aanvang met de hulpverlening heeft gemaakt en of de verwachting gerechtvaardigd is dat hij aan de hulpverlening blijft meewerken. Dat een achterblijver niet wil meewerken aan hulpverlening is niet relevant, daar aan die huisgenoot het huisverbod niet is opgelegd.²⁴

14 Belang

Iemand aan wie een tijdelijk huisverbod is opgelegd dat is geëindigd ten tijde van de toetsing daarvan door de rechter, heeft nog een rechtens te beschermen belang bij beoordeling van de rechtmatigheid van dit besluit. Daarbij is redengevend dat een huisverbod, gelet op de gronden waarop dit wordt opgelegd, een publiekelijke afwijzing van het gedrag van betrokkene impliceert.²⁵ Daarbij wijs ik erop dat op het in strijd met het EVRM zou zijn, als een 'effective remedy' tegen een opgelegd huisverbod zou ontbreken.²⁶

15 Gronden van beroep

Gronden van beroep zouden kunnen zijn:

- Het voorbereidend onderzoek was onvoldoende zorgvuldig: het verhaal van de 'aangever klopt niet (onderbouwing is noodzakelijk daar een blote ontkenning niet gaat helpen²⁷). Er is geen (zorgvuldig) onderzoek gedaan door bijvoorbeeld na te laten objectieve derden te horen.
- De verklaringen van de uithuisgeplaatste en de achterblijver zijn tegenstrijdig terwijl het huisverbod louter is gebaseerd op de verklaringen van de achterblijver (via het RiHG en het proces-verbaal bevindingen van de hulpofficier van justitie), terwijl objectief verifieerbare gegevens

toevoegingen/formulier-a-t_tijdelijk-huisverbod_2-0.pdf.

20 Te vinden op wetten.overheid.nl/BWBR0024658/geldigheidsdatum_04-06-2012. Handig om mee te nemen als het piketbezoek wordt afgelegd.

21 Bijvoorbeeld in de casus van ABRvS 21 maart 2012, LJN BV9487 was aangevoerd dat de uithuisgeplaatste geen slaap- of verblijfplaats had. De rechter oordeelde daarover dat dit geen feit of omstandigheid is waarmee rekening gehouden kan worden.

22 Althans volgens Forum Educatief van de politieacademie, te vinden op huisverbod2008.politieacademie.nl/.

23 ABRvS 18 januari 2012, LJN BV1178.

24 ABRvS 25 april 2012, LJN BW3875.

25 Zie ABRvS 19 mei 2010, nr. 200907721/1/H3 en ABRvS 30 maart 2011, LJN BP9574 en LJN BP9573.

26 EHRM 27 juni 2011, nr. 277/05, *S.T.S. v. Nederland*.

27 Zie bijvoorbeeld Rechtbank Roermond 22 februari 2012, LJN BV7292 en Rechtbank Amsterdam 7 september 2011, LJN BU8752.

(zoals letsel) ontbreken.²⁸

- Het verhaal van betrokkene is niet gehoord. Let erop dat de uithuisgeplaatste bij het verhoor ter zake in verzekeringstelling ook (zeer) summier kan worden gezegd dat er een huisverbod wordt opgelegd. Als de uithuisgeplaatste dan niets wil zeggen, kan hij er zich later niet op beroepen dat hij niet gehoord is.²⁹
- Het is voor de rechter niet objectief vast te stellen aan de hand van bijvoorbeeld getuigenverklaringen of de aanwezigheid van de uithuisgeplaatste een ernstig en onmiddellijk dreigend gevaar opleverde voor de veiligheid van zijn huisgenoten.³⁰
- Een huisverbod kan slechts worden opgelegd aan een meerderjarig persoon (art. 2 lid 2 Wth).
- Indien in het strafrechtelijke traject door de R-C is overgegaan tot schorsing van de voorlopige hechtenis onder voorwaarden die (nagenoeg) gelijk zijn aan de maatregelen die opgelegd kunnen worden via een huisverbod, dan is verlenging van het huisverbod niet redelijk.³¹
- De burgemeester heeft met zijn beslissing tot verlenging een aangekondigd gesprek tussen man, vrouw en hulpverlening niet afgewacht.³²
- De tekst van de beschikking voldoet niet aan artikel 2 lid 4 Wth.³³
- Het besluit is onbevoegd genomen: controleer of de beschikking is ondertekend door of (via mandaat) namens de burgemeester. Als niet blijkt van overleg of toestemming met de burgemeester (in geval van ondertekeningsmandaat) of als verder ook van die mandatering uit stukken niet blijkt, is de beschikking niet door de bevoegde persoon genomen en dus ongeldig. Een voorbeeld van een (concept-)mandaatbesluit kunt u vinden op de site www.huiselijkgeweld.nl.³⁴ Op die site is ook meer informatie te vinden over mandatering en de verschillende vormen daarvan.³⁵

Gronden van beroep die niet in de beroepsprocedure naar

28 Zie voor soortgelijke casus: ABRvS 16 mei 2012, LJN BW5975; ABRvS 8 februari 2012, LJN BV3218; ABRvS 8 februari 2012, LJN BV3219 en ABRvS 9 november 2011, LJN BU3763.

29 ABRvS 16 mei 2012, LJN BW5975.

30 Rechtbank Roermond 22 februari 2012, LJN BV7292.

31 Rechtbank Maastricht 4 oktober 2011, LJN BT6530.

32 ABRvS 26 oktober 2011, LJN BU1619.

33 a. een omschrijving van de plaats en de duur waarvoor het geldt;
b. de feiten en omstandigheden die aanleiding hebben gegeven tot het opleggen van een huisverbod en c. de namen en de personen ten aanzien van wie het verbod om contact op te nemen geldt.

34 www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/9.%20voorbeeld%20mandaatbesluit%20burgemeester.pdf.

35 www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/huisverbod/veelgestelde-vragen/faq-mandatering.

voren zijn gebracht kunnen niet voor het eerst bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State naar voren gebracht worden.³⁶ Meld dus op tijd dat betrokkene niet is gehoord of geen bewoner is.

16 Schadevergoeding

Als het huisverbod is vernietigd door de rechtbank, zijn er drie mogelijkheden om in rechte vergoeding compensatie te krijgen van door een onrechtmatig besluit veroorzaakte schade:

1. het instellen van een vordering bij de burgerlijke rechter,
2. het uitlokken van een zelfstandig schadebesluit; en
3. een verzoek op grond van artikel 8:73 Awb.

In alle gevallen moet beroep zijn ingesteld tegen het schadeveroorzakende besluit en is schadevergoeding alleen mogelijk als dat besluit door de bestuursrechter is vernietigd.³⁷ De bestuursrechter is dus niet exclusief aangewezen om over eventuele schadevergoeding te oordelen. Als het beroep wordt ingetrokken omdat aan de bezwaren van belanghebbende tegemoet is gekomen (het huisverbod is opgeheven), dan moet een beroep worden gedaan op artikel 8:73a Awb.

De ABRvS 16 mei 2012³⁸ heeft ter bepaling van de immateriële schade aansluiting gezocht bij artikel 6:106 lid 1 sub b BW: 'Appellante heeft een huisverbod moeten dulden terwijl voor het opleggen van dat huisverbod geen bevoegdheid bestond. Gelet daarop bestaat naar het oordeel van de Afdeling aanleiding voor het toekennen van schadevergoeding. De omvang van de voor vergoeding in aanmerking komende schade stelt de Afdeling naar redelijkheid en billijkheid vast op een bedrag van € 500. Het door appellante geëiste tarief van € 50 per dag komt de Afdeling redelijk voor.'

In dezelfde uitspraak is door de Afdeling uitgemaakt dat kosten die voortvloeien uit het willen handhaven van de dagelijkse routine (hond uitlaten aan het strand) niet in causaal verband staan tot de beslissing een huisverbod op te leggen, maar het gevolg van eigen keuzes zijn. De gevorderde vergoeding voor extra reiskosten wordt daarom afgewezen.

17 Proceskostenveroordeling

Meestal wordt bij afwijzing voorlopige voorzieningen/bodemzaak een burger niet in de proceskosten verwezen.

36 ABRvS 21 maart 2012, LJN BV9487 en ABRvS 14 maart 2012, nr. 201105859/1/A3.

37 *Tekst en Commentaar, aantekening 1 op art. 8:73 Awb.*

38 LJN BW5975.

Bij gegrondverklaring van het beroep en/of de voorlopige voorzieningen wordt meestal wel een proceskostenveroordeling uitgesproken ten laste van het bestuursorgaan. Deze wordt vastgesteld op basis van punten per verrichting conform de bijlage bij artikel 2 lid 1 sub a jo. artikel 1 sub a van het Besluit proceskosten bestuursprocesrecht. Hiermee is overigens de weg afgesneden om – bijvoorbeeld via een civiele procedure – de kosten van rechtsbijstand volledig vergoed te krijgen. Let op dat tijdig het bewijs van toevoeging aan de rechtbank is overgelegd.

18 Tot slot

Actuele ontwikkelingen zijn te vinden op www.huiselijkgeweld.nl, dossier 'huisverbod'.

Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar de manier waarop rechtsbescherming kan worden verbeterd.³⁹ Geconcludeerd is dat dit op punten wel voor verbetering vatbaar is. Onder andere werd gedacht aan een automatische rechterlijke toets in elk geval dat een huisverbod werd opgelegd. De minister neemt dat voorstel niet over.

Het zou volgens mij een grote verbetering zijn om in elk geval waarbij een huisverbod wordt opgelegd, betrokkene te laten spreken met een advocaat via de regeling van de piketdienst. Vaak heeft een uithuisgeplaatste, door gebrek aan ervaring en/of verstikt door emoties, geen overzicht van zijn situatie en heeft geen kennis van de mogelijkheden en onmogelijkheden van procedures. De uithuisgeplaatste en zijn advocaat kunnen in dit prille begin op vertrouwelijke wijze overleg voeren over de te volgen strategie en eventueel besluiten procedures aanhangig te maken.

19 Samenvatting

Sinds 1 januari 2009 kan een tijdelijk huisverbod worden opgelegd door de burgemeester van de woonplaats van betrokkene. Als een huisverbod wordt opgelegd, kan betrokkene in aanmerking komen voor rechtsbijstand via de piketregeling. Er wordt gesteld dat (strafrecht)advocaten onvoldoende kennis hebben van de Algemene wet bestuursrecht. Na oplegging van het huisverbod mag de uithuisgeplaatste niet meer in zijn woning komen, geen contact meer hebben met de achterblijvers, moet hij zijn alternatieve verblijfplaats opgeven en zijn sleutels inleveren. Overtreding van het opgelegde huisverbod is een strafbaar feit, waarop voorlopige hechtenis kan worden toegepast. Het huisverbod geldt voor de duur van tien dagen en kan worden verlengd tot vier weken. Feiten en omstandigheden die bij de beoordeling worden betrokken staan in het Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld. Op de procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, waarop in de Wth enkele uitzonderingen worden

gemaakt. Tegen het besluit tot oplegging en/of verlenging kan een beroepschrift worden ingediend bij de rechtbank en kan een verzoek tot het treffen van voorlopige voorzieningen worden ingediend. Voor elke fase kunnen toevoegingen worden verkregen, waarvoor de Raad voor Rechtsbijstand speciale formulieren heeft ontwikkeld. Als een huisverbod door de rechter is vernietigd, kan aanspraak gemaakt worden op vergoeding van materiële en immateriële schade. De manier waarop rechtsbijstand is geregeld, is voor verbetering vatbaar. Ik stel voor om in elk geval van het opleggen van een huisverbod een (piket)advocaat te waarschuwen.

³⁹ Zie voornoemde brief van de minister van 29 oktober 2010.